

Een Duitse Babi Pangang

Columns - 22 november 2019 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Het ging me niet om de feesten, het ging me niet om de oorlogsgeschiedenis; het ging me om het eten, een van de belangrijkste redenen waarom ik tien jaar geleden in Berlijn wilde wonen. En dan niet de curryworst of iets anders 'typisch Duits', maar het Vietnamese eten. De vele Vietnamese restaurants in de hoofdstad zijn niets minder dan de smakelijkste bijwerking van de val van de Muur en de hereniging van Duitsland.

Deze maand klonk er weer collectief geweeklaag over de moeizame oost-west-verhoudingen in Duitsland. 'De wessi's luisteren niet naar de ossi's', 'de ossi's zijn allemaal rechts-radicaal.' Maar het verhaal van de Duitse hereniging zou wel eens mogen worden uitgebreid, want het zijn tenslotte ook de vele migranten in Duitsland wier levens door de hereniging zijn beïnvloed - en die op hun beurt het land ook hebben vormgegeven.

Op 9 november, de dag van de herdenking van 30 jaar 'Mauerfall', zat ik wegens omstandigheden in een Chinees restaurant in een Zuid-Hollands dorp. Voor me stond een reeks gerechten waarvan de geur en smaak me direct terugvoerden naar mijn jeugd in de Nederlandse jaren 80: Babi Pangang, Foe Yong Hai en nog een paar andere klassiekers, rijkelijk overgoten met die typische dik-rode zoetzure saus.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Met China heeft die smaak weinig te maken - hij is door Chinese migranten in de naoorlogse decennia heel bewust afgestemd op hun Nederlandse bezoekers. De Amsterdamse regisseuse Julie Ng noemt de Babi Pangang daarom zelfs 'typisch Nederlands cultuurgoed'. Ik hoorde het verhaal van Ng, dochter van Chinese restauranthouders, een paar weken ervoor in het Openluchtmuseum in Arnhem, waar zo'n typisch 'Chinees restaurant' is nagebouwd. In het bijkeukentje vertelt ze in een filmpje erover, een voorproefje van een documentaire die ze aan het maken is.

Het varkensvlees met zoetzure saus is een typische versmelting van de cultuur

van migranten en die van de 'oorspronkelijke bewoners'. De Vietnamese restaurants in Berlijn zijn dat in feite ook, al lijkt me de uitkomst van deze versmelting een stuk gezonder. Fris en luchtig zijn de culinaire formules in de Vietnamese restaurants van Berlijn. De Vietnamese keuken komt hier samen met het sterk gegroeide grotestads-verlangen naar 'bewust', 'gezond', en steeds vaker ook 'veganistisch' voedsel. Het is geen wonder dat dit type restaurants daarom hun opmars in de voormalige Oost-Berlijnse stadsdelen Prenzlauer Berg en Mitte zijn begonnen, omdat die nu eenmaal worden bewoond door het soort hogeropgeleid clientèle dat hiervan houdt.

Fris en luchtig zijn de culinaire formules in de Vietnamese restaurants van Berlijn

Maar er is ook een andere, minder bekende reden voor deze locatie. In het oostelijke deel van Berlijn bevindt zich een van de grootste Vietnamese gemeenschappen in Duitsland. Deze gemeenschap wordt grotendeels gevormd door de kinderen van gastarbeiders die uit het communistische Noord-Vietnam naar de DDR kwamen, en na de Wende in het oosten bleven wonen, met name in Lichtenberg en Marzahn.

Er is geen onderzoek naar gedaan, maar ik kan me voorstellen dat de Noord-Vietnamezen een nog groter aandeel in de inmiddels enorme hoeveelheid Vietnamese restaurants hebben dan het kleinere aantal Zuid-Vietnamese bootvluchtelingen die in West-Berlijn terecht kwamen —al is het bekendste restaurant in het stadsdeel Mitte, Monsieur Vuong, dan weer opgericht door de zoon van een Zuid-Vietnamees, die begin jaren negentig in de stad terecht kwam.

Vreemd is het niet dat ik het allemaal niet precies weet. Met de Berlijns-Vietnamese keuken is het net als met het Döner-broodje, dat succesverhaal van Turkse migranten uit Berlijn. Ook daarvan weet nauwelijks iemand wat er de precieze achtergrond van is - al zijn deze gerechten inmiddels een kenmerkender deel van de Berlijnse eetcultuur dan welk traditioneel Duits gerecht dan ook.

Migrantenverhalen zijn nog te weinig vast bestanddeel van de officiële Duitse geschiedenis. Ze ontbreken in de vele historische presentaties waarin de Duitsers zich navelstarend op zichzelf concentreren. Het is tijd dat er een Duitse Julie Ng komt, of een belangrijk Duits historisch museum dat laat zien dat het cultuurgood van het land niet los is te zien van de inbreng van de migranten.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/34453/een-duitse-babi-pangang>